

LLUÍS LLACH: INTERIOR I EXTERIOR

Recorregut íntim als quaranta

Nascut a Verges l'any 1948, de l'Empordà petit, com deia Josep Pla. Autor de lletres i músiques. Tendre, irònic, enamorat, solidari... empordanès. Fa un balanç d'intimitats coincidint amb la presentació d'un nou treball: «Geografia».

de fer contents els pares. Però el meu trauma, quan era infant, era decebre els pares. No crec que fos un problema d'autoritat dels pares, no exercien d'una manera dura, comparativament amb altres eren d'una màniga força ampla. Estudiava pels pares. Si alguna vegada tenia una nota que no creia que fos prou de bandera, patia molt.

—*Et feia por ensenyar les notes?*

—Sí, però era molt exagerat. En aquest aspecte era un nen molt repel·lent.

—*Això, ho dius molt.*

—Ho era, tenia tres o quatre ex-

A. Maresme

En el seu darrer disc ho ha fet. El títol ho diu ben clar: interior, exterior. Separar dues cares de la mateixa moneda, o potser ensenyar la moneda perquè quan passi per la mà la puguem observar detalladament sabent que toquem carn de prop. A l'entrevista ho hem copiat. Primer, anar cap endins, allò que en podríem dir explicar les intimitats. Després anar cap enfora, o sigui, parlar dels altres.

interior

—*¿Calma o neguit?*

—Calma. La prefereixo i la perseguixo.

—*Això és el que vols, però ¿què sents?*

—Neguit. Hi ha una barreja de les dues coses, però sobretot hi ha molta inquietud, neguit és una paraula massa sofisticada. El que passa és que per raons físiques, sóc baix de pressió i aquestes coses, els neguits, els soporto bé, m'hi arreglo bé, serenament.

—*¿Quin és el teu primer record de felicitat?*

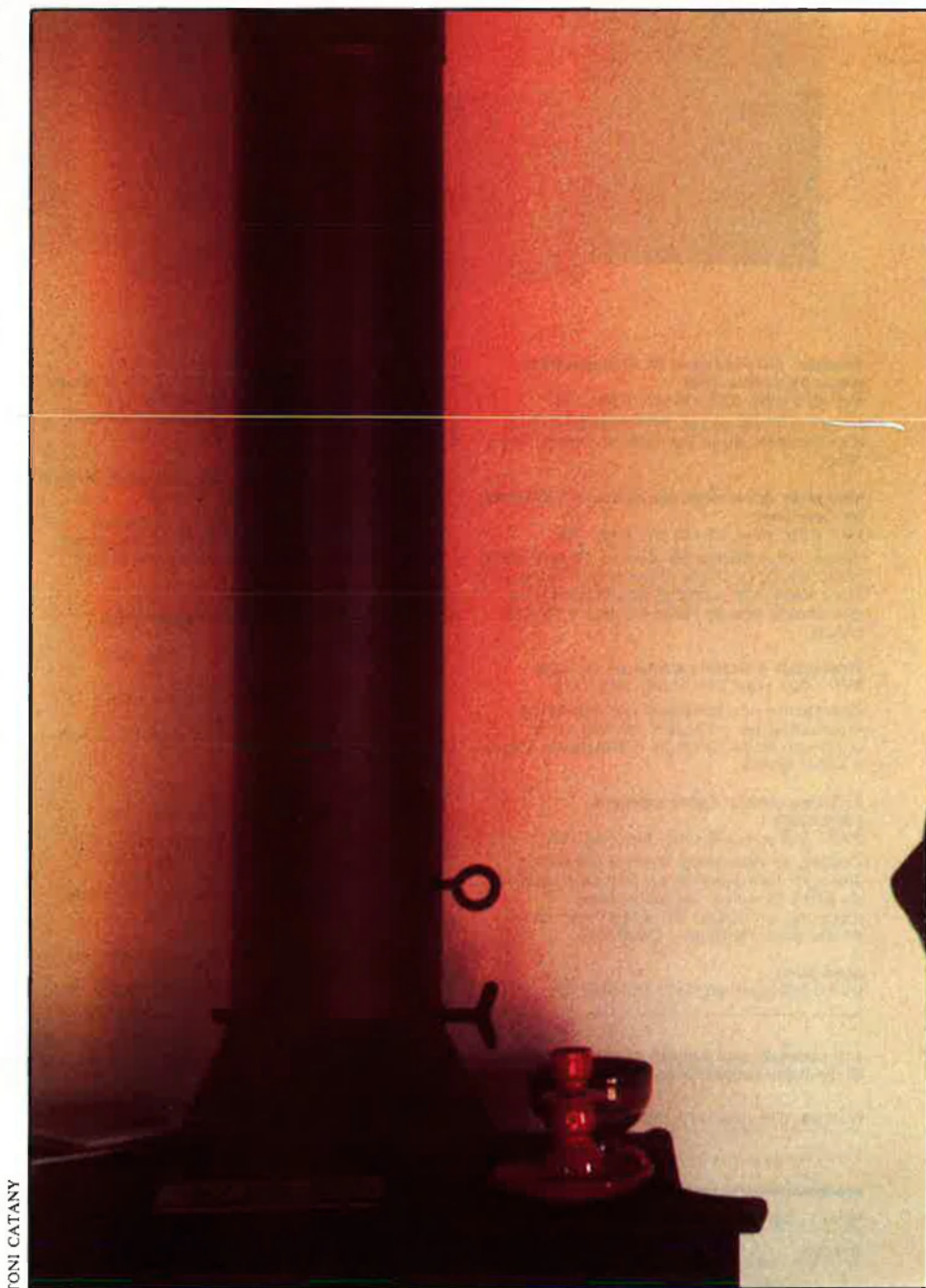
—Me'n vaig directe a la infantesa. Jugar amb els gossos m'agradava molt, els jocs d'estudi. Em sembla que l'anada a la platja era un esdeveniment.

—*Fas posat d'haver estat un nen feliç.*

—¡Déu n'hi do! El curiós és que la gent pensa el contrari. No sé per què es pensen que sóc una persona molt trista i amargada. La veritat és que he tingut algunes tristeses, però si més no la vida externa ha estat bastant agraïda. No en tinc cap queixa.

—*¿Quina és la primera vegada que la vida et va escarmentar?*

—Deuen ser animalades, però el que és cert és que era un infant amb ganes

TONI CATANY

cel·lents. Llevat del de neteja, els tenia tots.

—*Quan parlava d'escarment, volia dir aquell moment que la vida et pica els dits i decideixes retirar la mà.*

—Això m'ha passat més en el pla personal que en el professional.

—*¿Però personalment?*

—Més escarmentat. La sensació més forta en aquest sentit és tenir poca consciència d'haver fet feliç la meua mare. No m'imaginava que la mort fos present a les nostres relacions, tan aviat, la veia més endavant. Aleshores vull imaginar que he estat un fill, que més que sobradament li ha donat satisfaccions. Però, després, quan aquesta gent estimada desapareix, quedes escarmentadíssim i és espantós.

Sobretot perquè la meua mare va haver de suportar tota la meua època de necessitat d'independència, que en mi va ser molt llarga perquè als deu anys vaig marxar de casa. Vaig escarmentar molt, mai més.

—*¿Quin és el teu refugi?*

—L'amor.

—*¿I el teu refugi físic? ¿On t'amagues?*

—En el meu paisatge, on em sento tranquil, on em reconec.

—*¿Quin és el teu impossible?*

—Em sembla que en tinc molts. Assolir un impossible de felicitat, l'altre impossible és la llibertat. Ara, això s'ha d'entendre en termes absoluts. En canvi, en termes relatius, la nostra vida és

anar guanyant espais de llibertat, espais de felicitat, espais d'amor.

Crec que els meus impossibles no són mai impossibles que no tinguin absolut. Crec que, en el fons, són impossibles per una ambició desmesurada, sense límits.

—*¿No tens impossibles més concrets?*

—Aquests.

—*¿I més dibuixats?*

—No. Em preocupa més la parafernàlia ambigua que no la concretada. A vegades penso que em concretitzo poc, pateixo més per les coses no concretades.

—*¿Per què ets sempre tan ambigu? ¿L'ambigüitat forma part de tu?*

—Estem parlant d'ambigüitat, però no en el sentit dolent de la paraula, perquè, si no, no te l'accepto. El meu impossible de llibertat no és gens ambigu. Per exemple, si ara la llibertat s'expressés a través d'obtenir coses de tipus personal o col·lectives, en el fons quan hagués aconseguit aquest objectiu, aquesta lluita no em semblaria impossible. Potser sóc un insatisfet, per tant, el guany de la felicitat, d'una satisfacció momentània, no em permet tranquil·litzar-me, ni parar la màquina. No em facis posar trist a les 12 del migdia.

—*¿Per què sempre dius que ets un privilegiat?*

—Perquè em sembla que aquesta societat és tan injusta, però tant, que el fet de ser una persona que pot treballar i realitzar-se en una feina que m'agrada, que pot viatjar, que té accés fàcil a algunes formes de la cultura, que té un benestar econòmic, et fa un privilegiat.

—*¿Quants amors has tingut?*

—Així, diguem que el cor s'hagi posat a 2.000 revolucions, molts enamoraments i pocs amors. Encara que, si em fas dir amors, et diré més. D'enamoraments que duren, alguns. I, d'estimacions profundes estic en el cas, em sembla que ho estic vivint.

—*¿Ets molt enamorat?*

—Sobretot quan no em sentia estimat. Suposo que anava a buscar foc on hi havia aigua.

—*¿D'homosexualitat, en vols parlar?*

—I tant.

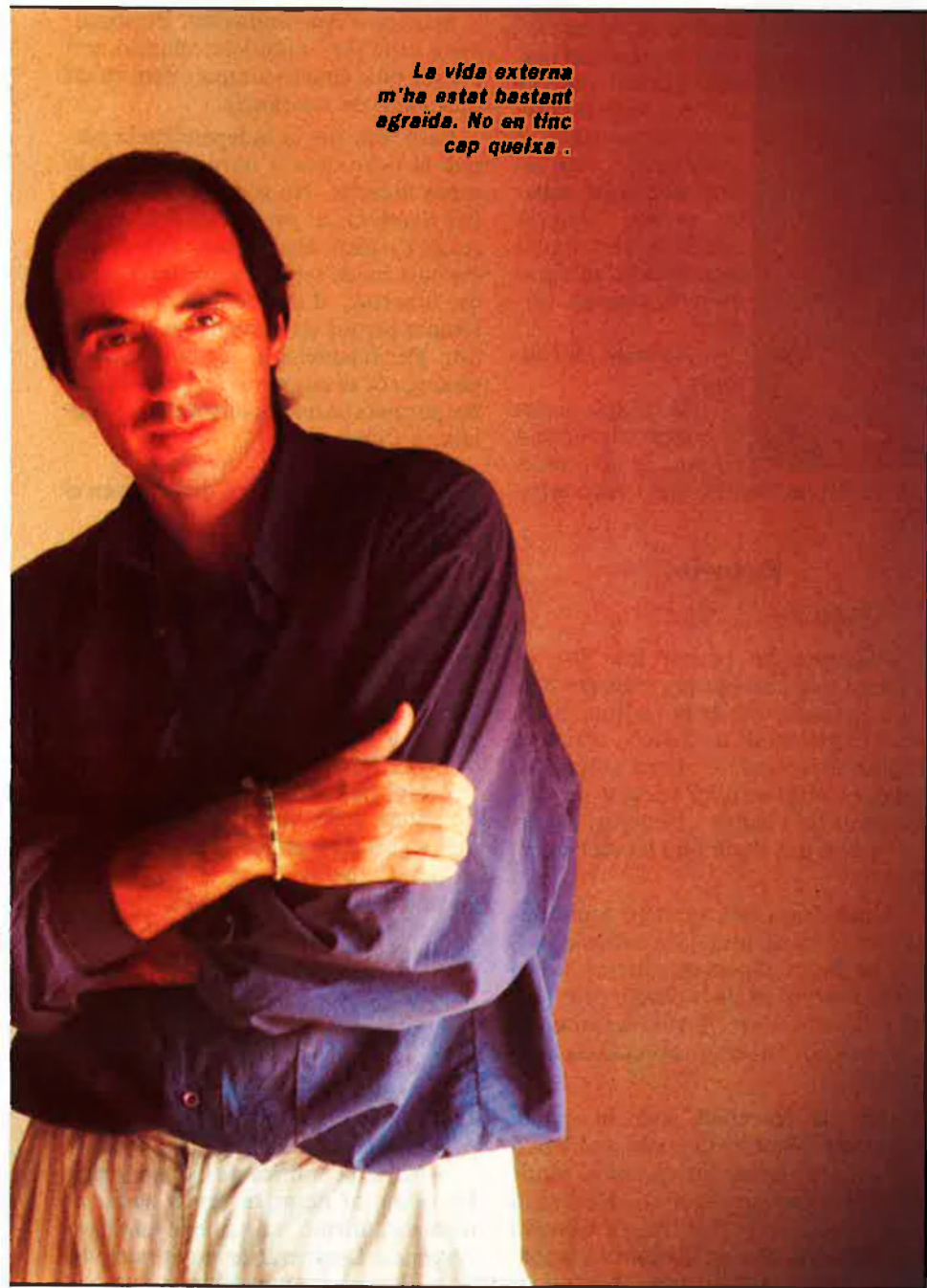
—*És que abans volia preguntar-te quants amants.*

—*¿Ah, tu ho deies en tant si jo sóc homosexual o no?*

—*Pel fet que la gent té aquesta visió de tu.*

—Ah, la gent que tingui la visió que vulgui. Jo, sobre la meua vida privada, sobre la meua sexualitat, no em

*La vida externa
m'ha estat bastant
agraïda. No en tinc
cap queixa.*

defineixo. Mai dic la meva concreció sexual, ni si heterosexualitat, ni bisexualitat, ni homosexualitat, ni l'amor de les cabres de la muntanya.

De la meua vida privada només admeto que la gent vulgui saber si sóc o no sóc feliç.

—¿A qui tens por?

—Interiorment, suposo que tinc por de no adonar-me quan em farà més bé estar a l'Empordà d'espectador que dalt de l'escenari. No veure aquest moment em fa por, molta por. Després, em fan por altres coses, com la malaltia. No hi penso mai perquè no he estat mai malalt de res.

Però m'espanta més que la mort, aquesta em fa tanta por que ja és un pànic amagat allà dalt.

—¿A qui enveges?

—Envejo i ahora me'n felicito, aquesta gent que va pel carrer amb aquella cara de felicitat, aquesta gent que és molt maca, que tenen una natura que explota. Se'ls veu en potència malgrat les condicions. Quan els veig, me n'alegro.

—Quan no tens res a fer, ¿què fas?

—¿Vols dir aquella situació en què et sorprèn no tenir res a fer? Doncs no m'hi sento massa bé. Siestic cansat, veig la tele, em neteja, no hi ha lavativa millor al món. Si no, llegeixo coses de premsa, toco el piano. Una cosa que m'agrada molt és mirar el paisatge, passar hores a la porta mirant.

—¿Qui et cuida?

—Sobretot la Tata i, després la gent que m'estima.

—¿Qui és la Tata?

—La Tata és una senyora que quan jo tenia 19 anys, estava molt prim, prou perquè tingués pietat de mi. En realitat és la tata d'en Martí Llauredó, no l'hi vull robar. Jo la vaig conèixer quan vivia a casa d'en Martí Llauredó, dels Setze Jutges.

Després, quan he anat canviant de cases m'ha protegit, m'ha seguit, m'ha ajudat. Quan a casa meua hi havia la policia vigilant, era la Tata, qui amb el seu posat d'innocència perduda, entrava a casa a buscar els diners, els documents, a amagar papers. Amb vint-i-un anys la Tata sap totes les meves inquietuds, els meus llençols, ho sap tot. La Tata és la Tata. I no em facis posar més sentimental.

—¿Per què tornes a musicar Com un arbre nu?

—És un punt de referència. Sempre tothom ha coincidit que era la cançó que melòdicament era millor. Però no la cantava mai. Això a vegades ja passa, però normalment són cançons difícils. Amb l'«Arbre nu» hi havia un misteri, com una mena de por, de respecte.

De sobte, un dia, en Molas em va dir que hauria de fer un altre «Arbre nu». Primer m'ho vaig prendre en conya, però quan vaig buscar el meus punts de referència biogràfica en el disc, vaig adonar-me que la música no hi era. I em vaig decidir a fer-la de nou.

Hi ha una anècdota molt bonica. La versió que hi ha en el disc és la de prova. Va quedar d'una manera especial, que per més que després la repetís no tornava a sortir igual. I vaig decidir que volia aquella versió. Malgrat que la lletra estigués equivocada, m'agrada molt aquesta versió.

—Aquesta, la cantaràs.

—Sí. El que passa és que ja em torna a fer por. És un problema de delicadesa. És una cançó especial.

Exterior

—Plaça Reial.

—Sempre he pensat que tot en aquesta vida i en aquesta feina em convida a separar-me de la realitat. Estàs sempre parlant d'un mateix, realment l'egocentrisme té una bona autopista. Després estàs sempre rodejat de Comissions de Laudos i Festejos, i també de gent que t'admira i ho sent sincerament.

A més, tens una situació econòmica, no per la quantitat de milions, perquè de diners, diners els cantants no en tenim i menys els de la cançó, però tens un estatus, viatges. Arriba un moment que tens por de perdre el contacte amb la realitat.

Una de les coses que m'agrada d'aquesta plaça és que surto al balcó i sé on sóc. No sé on sóc en el sentit geogràfic, perquè aquí quan obres el balcó no saps si ets a Orà, a Gènova o a Marsella, però en qualsevol cas sento una realitat amb la qual em sento vi-

talment lligat. Vivint aquí no et pots enganyar.

—Catalunya. Països Catalans.

—Gent. És el meu àmbit de convivència. És on viuen les mateixes persones que tenen la meua història, la meua llengua, el mateix marc econòmic, geogràfic, ecològic.

Països Catalans, el mateix, es prolonga, d'una manera menys definida.

—¿Què vols pel teu país?

—Que els ciutadans d'aquest país siguin el més lliures possible, que puguin definir la manera de ser més feliços, que puguin triar.

—¿Aquesta llibertat passa per la independència?

—Passa per la independència si els ciutadans d'aquest país creuen que és la manera d'anar endavant. Personalment estic per l'autodeterminació real perquè estic convençut que estem en un problema de tolerància.

Però estic per la independència perquè la poso com a termòmetre de la meua llibertat. No sóc nacionalista ni per bandera, ni per geografia, ni per res de tot això. Ho sóc perquè crec que un país ha de tenir les màximes cotes de llibertat, d'autorealització, però sempre perquè els humans visquem millor. Per resumir-ho, sóc nacionalista perquè sóc d'esquerres i sóc d'esquerres perquè sóc nacionalista. I això mateix, a l'inrevés.

—Pujol.

—La dreta social de Catalunya en el poder.

—Obiols.

—Un home ordenat, segurament un bon secretari general que pot tornar el PSC a la funció social electoral que li pertoca una vegada pagat els preus que crec que erròniament van haver de pagar els socialistes per evitar el lerrouisme de la UGT.

—¿El PSC festeja amb tu?

—No. És educat. I si hi ha flirtejat ho entenc molt bé. Ara, flirtejo molt més a gust amb en Ribó, amb Iniciativa per Catalunya.

—¿Tu votes?

—A vegades sí, a vegades no. Però no et diré a qui.

—No, jo no ho preguntava.

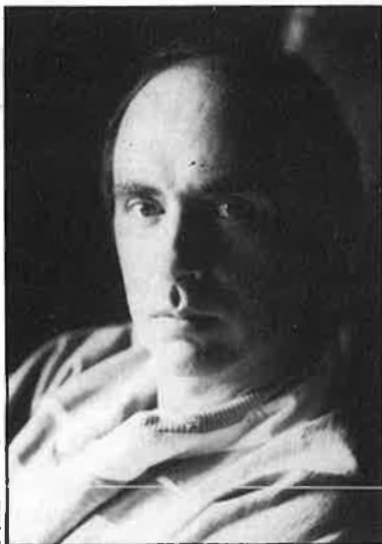
—A mi m'agrada molt el que està passant a Iniciativa, és una esperança d'esquerres.

—Joan Guitart.

—¿Joan Guitart?

—El nou conseller de Cultura.

—Mira, la política de Convergència ha estat un desastre sense nom. Jo mantinc, afirmo, faig públic que Convergència Democràtica no és nacionalista. Perquè és impossible que un par-

RUBERTO C. GGG OLA

tit nacionalista abandoni i vagi contra la cultura d'aquest país en tots els casos. El que passa amb la cultura no té nom. Cada conseller ens ha fet pensar que l'anterior era fabulós. Vaja, no voldria pensar que en Guitart ens fes pensar que en Joaquim Ferrer era una meravella. És espantós. No es pot parlar, les paraules que dic són les que són. No n'hi ha d'altres. És un desastre tot el que han fet. Tot, inclús tot el que han intentat fer bé, ho han fet malament.

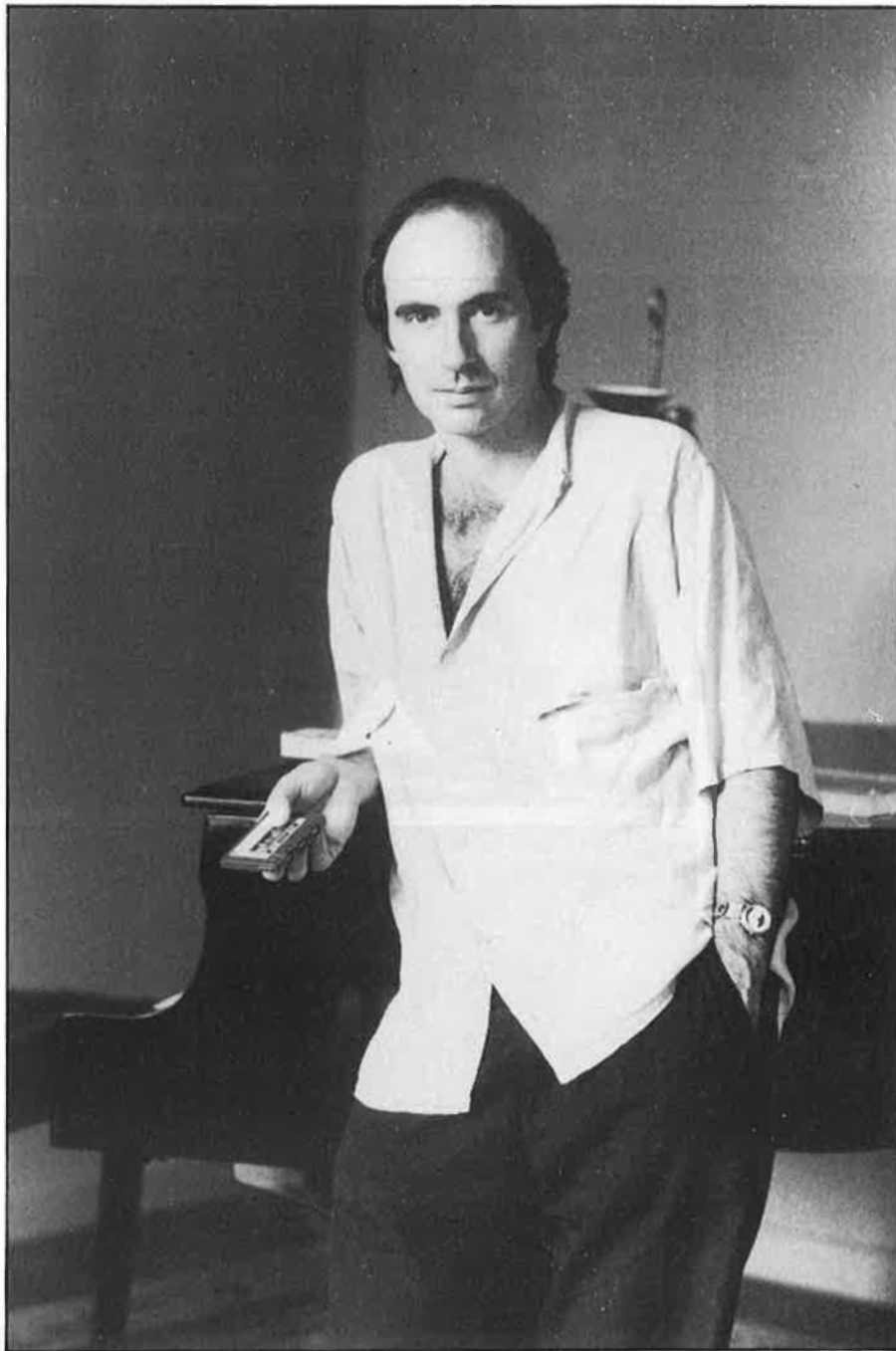
És espantós, és el llot, és el fang, són els icebergs.

Des del punt de vista d'eficiència, de

ciutadania nacional és una demostració que ni Convergència, ni Unió, ni la Generalitat, ni res són nacionalistes. Oblidar que la cultura d'aquesta nació és una arma de defensa és oblidar el que és bàsic, el nostre ésser.

Considero que qualsevol, que IC, que NE, que el MDT, que el PSC, que ERC, són tots molt més nacionalistes que Convergència.

A vegades dic que el que s'ha de dir és que no hi ha política cultural, però fins i tot dir això és fer-los un favor. S'ha de parar aquesta bogeria. I, per favor, digues que estic serè, que cada paraula l'he dit mesurada.

No voldria pensar que en Guitart em fes pensar que en Joaquim Ferrer era una meravella. És espantós.

—Joan Molas.

—Sobretot amic, i la Núria Batalla també.

—Maria del Mar.

—És resum de moltes coses. Però hi ha una sensualitat amagada, tímida. Jo la trobo tan mediterrània, però sense posar l'etiqueta. Amb aquest cos defineix molts fils.

—Marina Rossell.

—A l'inrevés de la Maria del Mar, que és mar. La Marina és la força de la terra.

—Pi de la Serra.

—És una de les persones que s'ho ha passat malament i que menys s'ho mereix. Sé que se'm carrega cada dia. Si el mercat de Catalunya tingués una altra demografia, una altra activitat cultural, en Pi de la Serra és una de les persones amb més personalitat.

—Raimon.

—És una mena de puntal. És la seguretat, és la claredat, és l'objectivitat. Tots estem aquí una mica per ell.

—Pegasus.

—Uns musicassós. El que passa és que pateixen. Són un dels grups més forts, inclús vitalment, en Santi Arisa és un tio...

—Rafael Subirachs.

—Espero que en el terreny que està ara no es desaprofiti. Ha tingut un gran talent, però en canvi no ha tingut mai la capacitat de connectar.

—Doble Buble.

—Molt interessant. Importantíssim. La seva existència la trobo un senyal de bona salut.

—Palestina.

—De la mateixa manera que vaig a una manifestació del poble jueu, no puc suportar que aquests drets es fonamentin en l'atac contra els drets palestins. La manera de governar de l'estat jueu em recorda massa la manera d'actuar i de perseguir d'un estat parafeixista, que precisament els jueus van viure en la seva pròpia pell. És quasi un escarni històric que es converteix en 10.000 vegades més greu.

—Allende.

—Quan la vaig fer era impensable que fos actualitat. La canço que he fet d'Allende no és tant perquè sigui una canço de solidaritat amb Xile, que també ho és, sinó perquè tenia un deute personal amb Allende.

Allende és un dels personatges que el meu romanticisme sense fre no ha sabut desmitificar. Quan el van matar vaig ser incapaç de fer una canço per aquesta absurda raó que els entesos, els politicastes, els mitjans de comunicació diguessin que era demagògica. Ara l'he feta i «Amor que ets amic», és una canço d'amor. □